

Všechno nejlepší vinšuju...

Čas svátků vánočních, jakož i okamžik startu nového roku pojmám lidstvo jako příležitost popřát svému okolí i vzdálenějším přátelům všechno nejlepší. I z pohledu skeptiků a cyniků se to zdá být zvykem neškodným až ušlechtilým. Nepočítám-li výdaje poštovního, které stále progresivně rostou.

Můj skepticizmus v ohledu vinšovnictví se projevuje tím, že se svých laskavých gratulantů ptám po zárukách splnitelnosti. Protože mne většinou znají, neberou to ani jako nepovedený vtíp.

Trochu mi fenomén, o kterém uvažuji, připomíná jev jiný. Totiž svědectví poskytovaná svědky u příležitosti vstupu dvojice lidí opačného pohlaví do stavu manželského. Ani v této situaci se neuvažuje o zárukách takových svědectví, o odpovědnosti svědků za zdárný průběh soužití, a vůbec už ne o případném postihu v případě manželského krachu. Přitom jde o záležitost velice důležitou – i při dnešním poklesu zájmu o manželské vstupování je to fenomén pořád ještě masový a hlavně – masovým jevem jsou manželské rozvody. V naší zemi se dnes rozvádí každé druhé manželství. Uvědomuje si někdo, kolik peněz by se vybralo, kdyby měli svědkové nepovedených, rozpadlých svazků za své svědecké selhání zaplatit třeba jenom tisícikorunu? A něco by platit opravdu měli, protože o jejich selhání v případě rozvodu nepochybně jde!

Vůbec se toho hodně slibuje, bez toho, že by se vyžadovaly záruky splnění slibovaného. Z dob svého dětství si vybavuji zvyk, kdy lidé beroucí se polní cestou kolem pracujících sousedů na ně volali Pomoz pánbůh! Odpovídalo se z pole na cestu Dejž to pánbůh! Vlastně už tohle přání, které patřilo ke zdvořilostním zvyklostem všedních venkovských dnů, bylo alibizmem – nechávalo se na nejvyšší bytosti, aby se plněním vysloveného přání zabývala. Už jako kluka mne to napadalo – třebaže vyslovovat to nahlas jsem si netroufal. U nás se všechno, co souviselo s Pánembohem, brávalo velice vážně a pro facku hubatému drzému klukovi nebylo nikdy daleko.

Specifickou oblastí slibů jsou pole politická. Na nich se slibuje od souvratí k souvratím. Plněním slibů si politici nelámou hlavu – pečlivě ovšem dbajíce o zachování jejich kulatosti, co možná obtížné uchopitelnosti a tedy vymahatelnosti plnění. Ve světě politiky jsou aktéři obsazování do dvou hlavních tříd rolí – zatímco vládní politici se soustřeďují na slibování, politici z tábora opozice shromažďují argumenty dokazující neplnění slíbeného. Pro příští sezónu si oba tábory vyměňují role – snad proto, aby si nepřipadali jednostranně a nenudili se.

Ani ve světě politiky, kde je základní činností jít soupeřům po krku, nechybějí přání. Politici jsou jedinci myslí a charakterů pružných, ohebných a flexibilních. Nečiní jim zásadní potíže jinak uvažovat a jinak mluvit. Dokonce to patří k jejich živobytí. I ve chvílích, kdy politickým oponentům spílá, myslí spílající politik na to, že stejně dobře by mohlo být (a v budoucnu pravděpodobně bude) spíláno jemu. Ostří hran své kritiky proto obezřetně ohlazuje, zachováváje přitom zdání zásadovosti svého postoje. V tom je podstata umění diplomatického i politického.

Než, obraťme pohled i do vlastních řad. Bývalo zvykem, že autor psával o svých případných čtenářích, nazýváje je tvory spanilomyslnými. Mám nepříjemný pocit, že to nemyslel úplně vážně. Že svému případnému čtenáři lichotil, vemloval se do jeho přízně, od níž si sliboval zejména to, že si jeho knížku koupí. A přispěje tak k jeho, autorovu, živobytí. Zejména ve vztahu k potenciálním čtenářkám tak autoři činívali. Vlastně nejenom autoři knih. Také osobní korespondence se podobným lichocením hemžila. V případě svádění upejpavých slečen bych to chápal – proč ale oslovovat jako člověka ctihodného někoho, jehož charakter byl pochybný nebo alespoň neznámý?

prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc.

Oddělení biometrie LF UP
Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc
e-mail: komenda@tunw.upol.cz